

18.9.2023

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Viite: Asiantuntijapyyntönnö 13.9.2023, HE 11/2023 vp

Uudenmaan TE-toimiston lausunto

Uudenmaan TE-toimisto kiittää mahdollisuudesta asiantuntijalausunnon antamiseen.

Työttömyysturvalakia koskevista muutosesityksistä

Työttömyysturvalakia (TTL) ehdotetaan muutettavaksi 2 a luvun 12 §:n 1 momentin 3 kohdan osalta siten, ettei lainkohdassa mainittua pätevää syytä jättää toteuttamatta työllistymissuunnitelmaa työnhakijan työnhakuvelvollisuuden tarkastelujakson aikaisen kokoaikaisen työllistymisen perusteella sovellettaisi palkkatuetussa työssä oleviin. Ehdotuksen tarkoituksena on selkeyttää nykytilannetta, jossa työttömyysturvalain em. lainkohta on kumonnut julkisen työvoima- ja yrityspalvelulain työnhakuvelvollisuuden taustalla olevan tavoitteen, jossa hakemalla työtä jo palkkatukijakson aikana työnhakija parantaa mahdollisuuksiaan työllistyä nopeasti palkkatuetun työn päätyttyä. Uudenmaan TE-toimisto kuitenkin katsoo, että toteutuessaan ehdotuksesta voi aiheutua kohtuuttomia tilanteita seuraamusjärjestelmän kannalta.

Työttömyysturvalain 2 a luvun 9 ja 10 §:n laiminlyöntien osalta tarkastellaan edeltävän 12 kuukauden aikana tapahtuneita menettelyjä. Jos työnhakijalla on ollut useampia laiminlyöntejä 12 kuukauden kuluessa ennen palkkatukityön aloittamista, on mahdollista, että hän kokoaikaisessa palkkatukityössä ollessaan laiminlyö työnhakuvelvoitteen, ja voi siten saada TTL 2 a luvun 10 §:n mukaisen työssäolovelvoitteen, ellei yli kaksi viikkoa kestävää kokoaikaista palkkatukityötä pidetä pätevänä syynä työnhakuvelvollisuuden laiminlyönnille. Asiakasnäkökulmasta esitetty muutos vaikuttaa haasteelliselta erityisesti silloin, kun palkkatuettu työ jatkuu uudella palkkatukijaksolla, jolloin työnhakuvelvollisuus myös tulee asetettavaksi. Henkilö on voinut itse hankkia työpaikan työttömänä työnhakijana ollessaan ja työllistämistä varten työnantaja on saanut työsuhteeseen palkkatukea. Työhön meno on työttömyysturvalain soveltamisessa pääsääntöisesti ollut pätevää syy esimerkiksi työllistymistä edistävän palvelun keskeyttämiselle, eli on haluttu kannustaa työn tekemiseen, ei työnhakijaksi jäämiseen. Vaikka muutoksen tarkoituksena olisi kannustaa henkilöitä ennemmin työllistymään avoimille työmarkkinoille, voi esimerkiksi pitkään työttömänä olleelle lyhyen palkkatukityön saaminen olla väylä saada jatkosopimus myöhemmin samalle työnantajalle ilman työnantajan saamaa palkkatukea. Työnhakija ei myöskään voi suoraan vaikuttaa siihen, hakeeko tai saako

18.9.2023

työnantaja hänen työllistämisekseen palkkatukea vai ei. Näin ollen työnhakija voi ehdotetun muutoksen toteutuessa joutua eriarvoiseen asemaan työttömyysturvalain mukaisen moitittavan menettelyn päteviä syitä arvioitaessa verrattuna muihin kokoaikatyössä oleviin vain sen perusteella, että työnantaja saa hänen työllistämiseensä palkkatukea.

Työttömyysturvalain 10 luvun 4 § työllistymistä edistävien palvelujen ajalta oikeudesta työttömyysetuuteen koskee ensisijaisesti työttömyysetuuden maksajaa. Uudenmaan TE-toimisto pitää ehdotettua täsmennystä kuitenkin kannatettavana, sillä se selkeyttäisi laintulkintaa.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia (JTYPL) koskevista muutosesityksistä

Työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättämisestä (JTYPL 3 luku 7 §:n 1 mom. 6 kohta)

Uudenmaan TE-toimisto katsoo, että työnhakuvelvoitteen asettamatta jättäminen kuukausi ennen työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun, kotoutumiskoulutuksen tai työvoimakoulutuksen aloittamista ei ole tarkoituksenmukaista ja tuo perusteetonta katkonaisuutta työnhakuvelvollisuuteen. Siksi on perusteltua tuoda lakiin suunniteltu tarkennus, jolla em. tilanne rajataan pois. Uudenmaan TE-toimisto näkee ehdotetun korjauksen tarpeellisenä, mutta sen vaikutus ei tulisi olemaan merkityksellinen. Nykyisinkin asiakkailla useimmiten on työnhakuvelvoite asetettuna ko. palvelun alkamiseen asti johtuen, kuten esityksessä on todettukin, siitä sattumanvaraisesta seikasta, missä vaiheessa työllistymissuunnitelmassa työnhakuvelvollisuus tarkistetaan, ja muun muassa siitä, että omaehtoisesta opiskelusta sopiminen usein tapahtuu vain päiviä ennen opintojen aloittamista.

Työnhakijan velvollisuudesta antaa tietoja opintojen etenemisestä (JTYPL 6 luku 8 §)

Uudenmaan TE-toimisto toteaa, että muutosehdotus, jossa JTYPL:n 6 luvun 8 §:n työnhakijan tietojenantovelvollisuus muutetaan muotoon, jossa TE-toimisto voi edellyttää opintojen etenemistä koskevaa selvitystä, on kannatettava, sillä se mahdollistaa monipuolisempia keinoja opintojen etenemisen tarkistamiselle rajaamalla pois Opetushallituksen KOSKI-rekisterin käyttöä tähän tarkoitukseen. Ehdotetulla muutoksella ei katsota olevan suuria vaikutuksia. Tälläkin hetkellä opintojen edistämisen tarkisteluun on käytössä erilaisia tapoja. KOSKI-rekisteri ei ole kovinkaan aktiivisessa käytössä. Pelkät opintosuoritukset eivät usein anna riittävästi tietoa opintojen etenemisen arviointiin, koska opintosuoritukset saattavat kirjautua rekisteriin vasta myöhemmin suurempien kokonaisuuksien tai näyttöjen suorittamisen myötä. Näissä tapauksissa TE-toimiston on tarvittaessa pyydettävä lisäselvitystä.

18.9.2023

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annettua lakia koskevista muutoksista

Uudenmaan TE-toimisto on vakiintuneen käytännön mukaisesti antanut muidenkin työ- ja elinkeinotoimistojen asiakkaista työvoimapoliittiset lausunnot niissä tilanteissa, joissa on ollut kyse vuorottelijan harjoittaman yritystoiminnan pää- ja sivutoimisuuden arvioinnista. Ehdotuksesta ilmenevällä tavalla Uudenmaan TE-toimiston toimivalta vuorotteluvapaalla olevan henkilön yritystoimintaa koskevien työvoimapoliittisten lausuntojen antamiseen on lainsäädännössä kuitenkin ollut tulkinnanvarainen. Uudenmaan TE-toimiston näkemyksen mukaan ehdotettu täsmennys selkeyttäisi toimivaltaa.

Työvoimapoliittisten lausuntojen antamisen toimivallasta (Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettua lakia sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annettua valtioneuvoston asetusta koskevista muutoksista)

Työttömyysturvan asiantuntijalausuntojen käsittelyssä on ilmennyt tilanteita, joissa asia on siirretty virheellisesti Uudenmaan TE-toimiston työttömyysturvan vastuualueelle, vaikka asian ratkaiseminen olisi kuulunut joko työllisyyden edistämisen kuntakokeilun kunnalle tai muun TE-toimiston toimivaltaan. Näissä tilanteissa työttömyysturva-asioita on jouduttu palauttamaan toimivaltaiselle viranomaiselle sekä samalla ohjeistamaan annettavasta lausunnosta. Tämä aiheuttaa kohtuutonta haittaa työnhakijalle viivästyttäessään työvoimapoliittisen lausunnon antamista. Muihin toimiin on jo ryhdytty tarpeettomien siirtojen minimoimiseksi, mikä osaltaan vaikuttaa myönteisesti Uudenmaan TE-toimistoon asiantuntijakäsittelyyn tulevien työttömyysturva-asioden käsittelyaikaan. Uudenmaan TE-toimisto pitää kuitenkin tarkoituksenmukaisena sitä, että jatkossa Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistolla olisi mahdollisuus käsitellä mikä tahansa työnhakijan työttömyysturva-asia ja antaa tätä koskeva työvoimapoliittinen lausunto. Kyse olisi mahdollisuudesta antaa lausunto. Uudenmaan TE-toimisto kannattaa ehdotusta siten, että velvollisuus työvoimapoliittisen lausunnon antamiseen säilyisi toimivaltaisella taholla.

Uudenmaan TE-toimisto pitää kannatettavana, että esitetty lakimuutos sekä asetuksen muutos tulisivat voimaan mahdollisimman nopealla aikataululla ja samanaikaisesti sekä työllisyyden edistämisen kuntakokeilujen kuntien että muiden TE-toimistojen osalta. Uudenmaan TE-toimisto katsoo, että käsittelyn sujuvuuden varmistamiseksi on tärkeää, että ehdotetun mukaisesti kyseinen toimivalta ulottuisi lain tultua voimaan myös takautuvalle ajalle niissä tilanteissa, kun annettava työvoimapoliittinen lausunto koskee lain voimaantuloa edeltävää aikaa.

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt juristi Minna Erhosalo ja ratkaissut johtaja Minna Helenius.

Tämä asiakirja KEHA/37515/2023 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/37515/2023 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Erhosalo Minna 18.09.2023 11:04

Ratkaisija Helenius Minna L 18.09.2023 12:16